

บทที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวิธีการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา การจัดเก็บข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิธีการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป

ก่อนอื่นขอกล่าวถึงสาเหตุหรือภูมิหลังของการเลือกหัวข้อการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาที่มีต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" เพราะเหตุที่ว่า กระบวนการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับข้าราชการรัฐสภาโดยเฉพาะข้าราชการที่สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นอย่างมาก ในขณะที่การศึกษาวิจัยทั่วไปมีแต่การศึกษาวิจัยในเรื่องความคิดเห็นหรือทัศนคติของประชาชนหรือของนักศึกษาที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยที่ไม่เคยมีผู้ใดศึกษาถึงความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาแบบรูปธรรมได้เลย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาภาพรวมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสายตาของข้าราชการรัฐสภา ซึ่งมีความใกล้ชิดโดยเฉพาะในกระบวนการทำงาน (ในส่วนของบทบาทตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมือง ซึ่งข้าราชการรัฐสภาถือว่าเป็นประชาชนผู้หนึ่งด้วย)

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจจะละเอียดอ่อนและไวต่อความรู้สึกในการที่จะเก็บข้อมูลให้ได้ตรงกับความเป็นจริง เพราะข้าราชการบางคนอาจให้ข้อมูลในเชิงบวกหมด เนื่องจากเกรงกลัวอำนาจหรือบารมีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พร้อมกันนี้ ในระเบียบของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรัฐสภาด้วย ดังที่ได้กำหนดไว้ในกฎ ก.ร. ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ ข้อ 12 ได้กำหนดไว้ว่า "ข้าราชการรัฐสภาสามัญต้องต้อนรับ และให้ความสะดวกแก่สมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า และด้วยความสุภาพเรียบร้อยห้ามดูหมิ่นเยียดหยาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้ติดต่อราชการ

การดูหมิ่น เยียดหยามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง” ซึ่งมีโทษตามกฎหมาย ก.ร.ข้อ 12 คือ “ให้ออกหรือปลดออก

ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ความจริง จึงจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือและใช้เทคนิคอย่างรอบคอบรัดกุม

วิธีการรวบรวมข้อมูลและการเก็บข้อมูล มีดังนี้ ตามระเบียบวิธีวิจัย คือ

1. วิธีการศึกษา การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงระเบียบวิธีวิจัย (methodology) เป็นกรอบในการศึกษามากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดการเกิดผลกระทบ (effect) ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทางการวิจัย ซึ่งคาดว่า ผลที่ได้จากการศึกษานี้ จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด เพราะข้าราชการรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เรียกได้ว่าเป็นการทำงานแบบคลุกวงใน ย่อมมองเห็นกระบวนการทำงานและพฤติกรรมการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นอย่างดี จึงจะเป็นมุมมองอีกด้านหนึ่งที่แตกต่างไปจากประชาชนและนักศึกษาโดยทั่วไป ความน่าเชื่อถือกล่าวได้ว่า ผู้วิจัยมีความมั่นใจในการทำให้ผลการวิจัยที่ได้มามีความน่าเชื่อถือมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยยึดระเบียบวิธีวิจัยเป็นเกณฑ์ เช่น ในการสุ่มตัวอย่างก็ดี ผู้วิจัยตั้งใจจะใช้สัดส่วนร้อยละ 70 ของประชากรที่เป็นข้าราชการรัฐสภา (ระดับ 1 - 8) ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้กลุ่มตัวอย่างจำนวนดังกล่าวสามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ตลอดจนการนำผลที่ได้มาใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้องตามหลักการวิจัยต่อไป

2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา “ความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาที่มีบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” นั้นมีขอบเขตการศึกษาเฉพาะข้าราชการรัฐสภา โดยมุ่งเน้นการศึกษาเฉพาะข้าราชการระดับ 1 - 8 ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรณีพิเศษ

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการรัฐสภาระดับ 1 - 8 จำนวน 1,013 คน (สำรวจครั้งล่าสุดเมื่อธันวาคม 2540) การที่ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการระดับ 1 - 8 โดยที่ไม่เก็บข้อมูลในระดับ 9 ขึ้นไปนั้น เนื่องจากข้าราชการระดับดังกล่าวมีจำนวนน้อย และเป็นข้าราชการระดับสูง ซึ่งมีความใกล้ชิดและค่อนข้างมีความเกี่ยวพันโดยตรงในด้านการบังคับบัญชากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอสงวนไว้ที่จะไม่เก็บข้อมูลกับข้าราชการระดับดังกล่าว เพราะเหตุที่มีระเบียบของส่วนราชการเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ได้กำหนดไว้ในกฎ ก.ร.ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. 2518 ว่าด้วยวินัยข้าราชการรัฐสภาสามัญ ข้อ 12 อันจะมีผลกระทบกระเทือนไปถึงตำแหน่งและโอกาสในการก้าวไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงขอสงวนไว้เป็นข้อจำกัดทางการวิจัย ที่ไม่เก็บข้อมูลกับข้าราชการระดับ 9 ขึ้นไป

4. การเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลนั้น จะเก็บข้อมูลจากข้าราชการรัฐสภาที่สังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ปัจจุบันมีอยู่ 20 หน่วยงาน ซึ่งประชากรคือ ข้าราชการตั้งแต่ระดับ 1 - 8 จำนวน 1013 อัตรา โดยส่งแบบสอบถามไปยังกองและศูนย์ต่าง ๆ และในการเก็บแบบสอบถามนี้ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 739 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73 เนื่องจากผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับบุคลากรของแต่ละกองเป็นอย่างดี จึงทำให้การบริหารแบบสอบถามมีประสิทธิภาพ แต่ควรจะเก็บข้อมูลหรือแบบสอบถามได้มากกว่าร้อยละ 73 สาเหตุที่เก็บได้จำนวนนี้เพราะเป็นช่วงที่อยู่ในสมัยประชุมสภาฯ ข้าราชการบางกอง/ศูนย์ ไม่มีเวลาที่จะตอบแบบสอบถาม โดยเฉพาะกอง/ศูนย์ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น กองการประชุม กองการประชาสัมพันธ์ กองกรรมาธิการ ศูนย์ตัวเลขและพิมพ์ดีด และสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

โดยวิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้อาศัยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

และอาจารย์ที่ปรึกษาและใช้วิธีตรวจสอบหาความเที่ยง (validity) และความตรง (reliability) ของแบบสอบถามด้วย จากนั้น จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบเบื้องต้น แล้วคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ หลังจากนั้นได้นำมาแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่เหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น คาดว่าแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นนี้ จะมีความเที่ยงตรงและสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงประเด็น อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความถูกต้องแม่นยำในเวลาต่อมา แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อจะได้ทราบถึงสถานภาพของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ ระดับชั้นหรือระดับซี และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านๆ มา เพื่อพิจารณาเป็นค่าตัวแปรทดสอบ

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นหรือทัศนคติของข้าราชการรัฐสภา ที่มีต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามระดับที่ได้จำแนกไว้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือน กันยายน 2540 จากแบบสอบถามซึ่งมีทั้งหมด 1013 ชุด ปรากฏว่าสามารถดำเนินการจัดเก็บข้อมูลหรือแบบสอบถามได้จำนวน 739 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73

สำหรับข้อมูลจากการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยจะได้นำมาประมวลและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) และใช้สถิติพื้นฐานหรืออัตราส่วนร้อยละ (percentage) บรรยายผลของข้อมูลที่ได้ซึ่งผู้วิจัยมั่นใจว่างานวิจัยเรื่องนี้จะมีความน่าเชื่อถือสูงทั้งในด้านความถูกต้องของเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัยเนื่องจากผู้วิจัยทราบถึงปัญหาและกระบวนการในการเก็บข้อมูลได้เป็นอย่างดี ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้นำเสนอไว้ในบทที่ 5 ต่อไป

ตารางที่ 1 ประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามกอง/ศูนย์ต่าง ๆ ของสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (สำรวจ เมื่อเดือน ธันวาคม 2540)

กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกอง/ศูนย์	อัตรากำลัง ทั้งหมด	จำนวน ที่เก็บได้	คิดเป็นร้อยละ
1. งานที่ปรึกษากฎหมาย	3	3	100
2. งานตรวจสอบภายใน	6	5	83
3. สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร	25	24	96
4. กองกลาง	52	42	81
5. กองคลังและพัสดุ	62	62	100
6. กองสถานที่	100	85	85
7. กองการพิมพ์	57	40	70
8. กองการประชาสัมพันธ์	65	29	43
9. สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา	27	13	48
10. กององค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ	34	16	47
11. กองความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	32	29	91
12. กองการประชุม	68	42	62
13. กองกรรมาธิการ 1	84	56	67
14. กองกรรมาธิการ 2	83	65	78
15. ศูนย์ชวเลขและพิมพ์ดีด	85	47	55
16. หอสมุดรัฐสภา	91	70	77
17. ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย	55	51	93

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกอง/ศูนย์	อัตรากำลัง ทั้งหมด	จำนวน ที่เก็บได้	คิดเป็นร้อยละ
18. ศูนย์คอมพิวเตอร์	38	29	76
19. สำนักงานเลขานุการ ก.ร	22	20	91
20. สถาบันพระปกเกล้า	19	11	58
รวม	1,013	739	73

ตารางที่ 2 แสดงตำแหน่งและระดับของข้าราชการรัฐสภาสามัญ
(สำรวจ เมื่อเดือนธันวาคม 2540)

ลำดับที่	ตำแหน่ง	ระดับ	จำนวน
1	เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	11	1
2	รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	10	4
3	ผู้ช่วยเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	9	5
4	ที่ปรึกษากฎหมาย	9	1
5	ผู้อำนวยการกอง/ศูนย์, สถาบัน, สถานีวิทยุ, สำนักงาน	8	19
6	ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองฯ	7	15
7	หัวหน้าฝ่าย	7	55
8	นิติกร, วิทยากร และตำแหน่งอื่น ๆ	1-6	924
รวม			1,023

หมายเหตุ ตำแหน่งลำดับที่ 11 - 9 ผู้วิจัยขอสงวนไว้ที่จะไม่เก็บข้อมูลกับตำแหน่งระดับดังกล่าว

จากการนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บได้มาวิเคราะห์และแปรผลทางสถิติ สามารถแสดงผลออกมาในรูปตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามเพศ

ตัวแปร เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	228	30
หญิง	511	70
รวม	739	100

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศหญิง 511 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และเพศชาย 228 คน คิดเป็นร้อยละ 30

ตารางที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามช่วงอายุ

ตัวแปร อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20 ปี	7	0.9
อายุ 21-25 ปี	114	15.4
อายุ 26-30 ปี	231	31.3
อายุ 31-35 ปี	345	46.7
อายุ 36-45 ปี	35	4.7
มากกว่า 45 ปี	7	0.9
รวม	739	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามช่วงอายุ คือ ช่วงอายุ 31 - 35 ปี จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 26 - 30 ปี จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ช่วงอายุ 21 - 25 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ช่วงอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ช่วงอายุมากกว่า 45 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 และอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามระดับการศึกษา

ตัวแปร ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	287	38.8
ปริญญาตรี	374	50.6
สูงกว่าปริญญาตรี	78	10.6
รวม	739	100

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ มีระดับการศึกษา ดังนี้ ระดับปริญญาตรี 374 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาคือระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามระดับ

ตัวแปร ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับ 1-2	246	33.3
ระดับ 3-5	413	55.9
ระดับ 6-7	69	9.3
ระดับ 8	10	1.4
รวม	739	100

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามระดับได้ ดังนี้ คือ ระดับ 3 - 5 จำนวน 413 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ ระดับ 1 - 2 จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ระดับ 6 - 7 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 และระดับ 8 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน

ตัวแปร ระยะเวลาการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
1-5 ปี	465	62.9
6-10 ปี	116	15.7
11-15 ปี	51	6.9
16-20 ปี	70	9.5
21-25 ปี	26	3.5
26 ปีขึ้นไป	11	1.5
รวม	739	100

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน ดังนี้ 1 - 5 ปี จำนวน 465 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9, 6 - 10 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7, 16 - 20 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5, 11 - 15 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9, 21 - 25 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ จำแนกตามการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
(เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539)

ตัวแปร การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ไปเลือกตั้ง	567	76.7
ไปเลือกตั้ง	171	23.1
รวม	739	100

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ ไม่ไปเลือกตั้ง จำนวน 567 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 และไปเลือกตั้ง จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ตามลำดับ

จากผลของการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผู้วิจัยจำแนกลักษณะบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการศึกษาคั้งนี้เป็น 3 ด้าน คือ

- 1) บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภา
- 2) บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกสภา
- 3) บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาพรวม

ซึ่งการนำเสนอผลของการศึกษาผู้วิจัยแสดงไว้ในตารางที่ 9-12 โดยในตารางที่ 9 ผู้วิจัยได้แสดงคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มี

ต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำแนกประเภทความคิดเห็นด้านบทบาทในสภา บทบาทนอกสภา และบทบาทในภาพรวม ในตารางที่ 10-12 ผู้วิจัยได้แสดงคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำแนกตามความคิดเห็นเรียงลำดับตาราง คือ ความคิดเห็นด้านบทบาทในสภา ความคิดเห็นด้านบทบาทนอกสภา และความคิดเห็นด้านบทบาทในภาพรวม ซึ่งจำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับ ระยะเวลาการทำงาน และความสนใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยแสดงความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามตารางที่ 13-15

ผลของการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญมีความเห็นต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่เป็นบทบาทในสภา ($\bar{X} = 24.27$) บทบาทนอกสภา ($\bar{X} = 41.22$) และบทบาทในภาพรวม ($\bar{X} = 65.48$) อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ซึ่งเป็น Interval Scale ระดับที่ไม่แสดงทิศทางเกี่ยวกับความคิดเห็นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง การที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นในระดับที่ไม่สามารถแสดงทิศทางของความคิดเห็นนั้น ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นต่อการแสดงเหตุผลประกอบการอธิบายผลของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 6 ประเด็น คือ

1. ความสนิทสนมเป็นการส่วนตัว
2. ความใกล้ชิดในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา
3. ความรู้สึกที่คาดหวังต่อการพึ่งพาเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพราชการ
4. กฎระเบียบที่ควบคุมให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
5. ความรู้สึกที่ต้องการดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง และเกียรติภูมิของสถาบันนิติบัญญัติ
6. ความไม่มั่นใจต่อภาพลักษณ์เชิงประจักษ์

โดยเหตุผลและที่มาของแต่ละประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอ้างประกอบการอธิบายผลของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้วิจัยยึดหลักกระบวนการทางสังคม (socialization) พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร (Organization behaviors) ตลอดจนกระบวนการบังคับด้วยระเบียบและกฎหมาย

(Law enforcement) เป็นตัวกำหนดประเด็นทั้ง 6 ประการดังข้างต้น สามารถจำแนกประเด็น และที่มาของประเด็น ดังนี้

ประเด็น	ที่มาของประเด็น
1. ความสนิทสนมเป็นการส่วนตัว	เกิดจากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในองค์กรโดยที่ ส.ส. อาจเป็นบุคคลในพื้นที่หรือจังหวัดเดียวกันกับข้าราชการ และมีความคุ้นเคยสนิทสนมกันมาก่อน
2. ความใกล้ชิดในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา	มาจากโครงสร้าง การบังคับบัญชาตามสายงาน โดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเสมือนผู้บังคับบัญชาโดยปริยาย และตามโครงสร้างประธานรัฐสภาและรองประธานฯ เป็นผู้บังคับบัญชาตามโครงสร้างการบริหารงาน ซึ่งตำแหน่งต่าง ๆ นี้จะมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปตามสมัยการเลือกตั้ง
3. ความรู้สึกที่คาดหวังต่อการพึ่งพาเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพราชการ	เกิดจากสภาพความเป็นจริงซึ่งเป็นพฤติกรรมภายในองค์กรที่ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาสามารถให้คุณให้โทษต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ นอกจากนี้พระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติข้าราชการฝ่ายรัฐสภายังเป็นที่มาของประเด็นที่เกี่ยวกับการบรรจุ แต่งตั้ง ฯลฯ ด้วย
4. กฎระเบียบที่ควบคุมให้ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ	มาจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภาในส่วนของว่าด้วยกฎ ก.ร. (คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา)
5. ความรู้สึกที่ต้องการดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงและเกียรติภูมิของสถาบันนิติบัญญัติ	มาจากแนวคิดทฤษฎีของ มาสโลว์ ที่ว่าด้วยลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์
6. ความไม่มั่นใจต่อภาพลักษณ์เชิงประจักษ์	มาจากกระบวนการทางจิตวิทยาด้านการรับรู้ กล่าวคือ กระบวนการรับรู้จะทำให้บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งที่รับรู้ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

ด้วยเหตุที่ว่าผลของการศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่สามารถระบุทิศทางความคิดเห็นไปด้านใดด้านหนึ่ง ผู้วิจัยจึงต้องค้นหาสาเหตุของการที่ข้าราชการรัฐสภาไม่อาจให้ความคิดเห็นทั้งด้านบวกและด้านลบได้ แต่จากการตั้งข้อสังเกตของผู้วิจัยในเรื่องการให้ความคิดเห็นหากข้าราชการรัฐสภาไม่ให้ความเห็นในด้านลบด้วยเหตุว่า เกรงจะส่งผลกระทบต่อตนเอง ก็น่าจะให้ความเห็นในด้านบวกเพื่อเป็นการกลบเกลื่อนความคิดเห็นที่แท้จริงของตน โดยที่ความคิดเห็นนั้นไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองแต่อย่างใด แต่ผลปรากฏว่าข้าราชการฯ ไม่แสดงความคิดเห็นในทิศทางใด ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องหยิบยกประเด็นทั้ง 6 ประเด็นข้างต้นมาอธิบายถึงผลของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ (ดูอธิบายประเด็นดังกล่าวในบทที่ 5) อย่างไรก็ตามประเด็นทั้งหมดดังกล่าวนี้ผู้วิจัยคาดว่าในแต่ละประเด็นล้วนเป็น บริบท (context) ของการที่ข้าราชการรัฐสภาสามัญสวงความคิดเห็นทำให้ผลของคะแนนเฉลี่ยที่ได้ไม่มีทิศทาง ดังนั้นทั้ง 6 ประเด็นจึงเป็นความพยายามที่ผู้วิจัยค้นหาสาเหตุมาอธิบายปรากฏการณ์ของผลการศึกษาดังกล่าว ดังรายละเอียดของผลการศึกษาที่ได้ตามตารางที่ 9-12

ตารางที่ 9 แสดงคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มี
 ต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามความคิดเห็นด้านบทบาทในสภา
 บทบาทนอกสภา และบทบาทซึ่งเป็นภาพรวม

ประเภทของความคิดเห็น	\bar{X}	SD	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด
ความคิดเห็นด้านบทบาท ในสภา (N = 739)	24.27	3.48	13.00	36.00
ความคิดเห็นด้านบทบาท นอกสภา (N = 739)	41.22	8.15	15.00	66.00
ความคิดเห็นในภาพรวม (N = 739)	65.48	10.49	30.00	40.00

ตารางที่ 10 แสดงคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ ที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับ ระยะเวลาการทำงาน และความสนใจในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตัวแปร	\bar{X}	SD	N
เพศ			
ชาย	24.83	3.36	228
หญิง	24.00	3.50	511
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม	24.26	3.48	739
อายุ			
อายุน้อยกว่า 20 ปี	26.42	3.04	7
อายุ 21-25 ปี	24.30	3.05	114
อายุ 26-30 ปี	24.35	3.44	231
อายุ 31-35 ปี	24.20	3.61	345
อายุ 36-40 ปี	24.14	3.72	35
อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป	22.28	3.30	7
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุทั้งหมด	24.26	3.48	739
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	24.26	3.45	287
ปริญญาตรี	24.14	3.53	374
สูงกว่าปริญญาตรี	24.84	3.28	78
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทุกระดับการศึกษา	24.26	3.48	739

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{X}	SD	N
ระดับ			
ระดับ 1-2	24.19	3.40	246
ระดับ 3-5	24.30	3.49	413
ระดับ 6-7	24.20	3.75	69
ระดับ 8	24.90	3.41	10
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทุกระดับ	24.26	3.48	738
ระยะเวลาการทำงาน			
1-5 ปี	24.37	3.45	465
6-10 ปี	24.06	3.45	116
11-15 ปี	22.90	3.30	51
16-20 ปี	25.02	3.76	70
21-25 ปี	24.23	3.15	26
26 ปีขึ้นไป	23.27	3.13	11
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระยะเวลาการทำงานทั้งหมด	24.26	3.48	739
ความสนใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			
ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	24.46	3.50	567
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	23.59	3.31	171
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	24.26	3.48	738

ตารางที่ 11 แสดงคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้านบทบาทนอกสภา จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับ ระยะเวลาการทำงาน และความสนใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตัวแปร	\bar{X}	SD	N
เพศ			
ชาย	42.24	8.02	228
หญิง	40.76	8.17	511
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม	41.21	8.15	739
อายุ			
อายุน้อยกว่า 20 ปี	45.85	9.29	7
อายุ 21-25 ปี	40.05	8.03	114
อายุ 26-30 ปี	40.92	8.24	231
อายุ 31-35 ปี	41.72	7.79	345
อายุ 36-40 ปี	41.25	10.73	35
อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป	40.14	8.00	7
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุทั้งหมด	41.21	8.15	739
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	41.98	8.16	287
ปริญญาตรี	40.52	8.31	374
สูงกว่าปริญญาตรี	41.73	7.04	78
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทุกระดับการศึกษา	41.21	8.15	739

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{X}	SD	N
ระดับ			
ระดับ 1-2	41.55	8.12	246
ระดับ 3-5	40.71	8.20	413
ระดับ 6-7	42.42	7.79	69
ระดับ 8	46.20	7.19	10
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทุกระดับ	41.22	8.15	738
ระยะเวลาการทำงาน			
1-5 ปี	41.02	8.08	465
6-10 ปี	10.63	8.14	116
11-15 ปี	39.17	8.60	51
16-20 ปี	43.98	7.36	70
21-25 ปี	43.65	9.17	26
26 ปีขึ้นไป	41.81	7.31	11
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระยะเวลาการทำงานทั้งหมด	41.21	8.15	739
ความสนใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			
ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	41.76	8.15	567
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	39.35	7.86	171
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	41.20	8.14	738

ตารางที่ 12 แสดงคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการรัฐสภาสามัญ ที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในภาพรวม จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับ ระยะเวลาการทำงาน และความสนใจในการไป ใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตัวแปร	\bar{X}	SD	N
เพศ			
ชาย	67.07	10.26	228
หญิง	64.77	10.51	511
คะแนนเฉลี่ยทั้งสองเพศ	65.48	10.48	739
อายุ			
น้อยกว่า 20 ปี	72.28	10.48	7
อายุ 21-25 ปี	64.35	9.94	114
อายุ 26-30 ปี	65.28	10.62	231
อายุ 31-35 ปี	65.92	10.23	345
อายุ 36-45 ปี	65.40	13.50	35
มากกว่า 45 ปี	62.42	9.62	7
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอายุทั้งหมด	65.48	10.48	739
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	66.24	10.36	287
ปริญญาตรี	64.67	10.78	374
สูงกว่าปริญญาตรี	66.57	9.22	78
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทุกระดับการศึกษา	65.48	10.48	739

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{X}	SD	N
ระดับ			
ระดับ 1-2	65.74	10.30	246
ระดับ 3-5	65.01	10.57	413
ระดับ 6-7	66.62	10.68	69
ระดับ 8	71.10	9.17	10
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทุกระดับ	65.49	10.49	738
ระยะเวลาการทำงาน			
1-5 ปี	65.39	10.41	465
6-10 ปี	64.69	10.31	116
11-15 ปี	62.07	10.81	51
16-20 ปี	69.01	10.07	70
21-25 ปี	67.88	11.34	26
26 ปีขึ้นไป	65.09	8.96	11
ความสนใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง			
ไม่ไปเลือกตั้ง	66.23	10.49	567
ไปเลือกตั้ง	62.94	10.07	171
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	65.47	10.48	739

ตารางที่ 13 แสดงความหมายของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาสามัญ
ที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาพรวม

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
23 - 41.4	ไม่จริงที่สุด
41.5 - 59.8	ไม่จริง
59.9 - 78.2	ไม่แน่ใจ
78.3 - 96.6	จริง
96.7 - 115	จริงที่สุด

ตารางที่ 14 แสดงความหมายของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาสามัญ
ที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้านบทบาทในสภา

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
8 - 14.4	ไม่จริงที่สุด
14.5 - 20.8	ไม่จริง
20.9 - 27.2	ไม่แน่ใจ
27.3 - 33.6	จริง
33.7 - 40.0	จริงที่สุด

ตารางที่ 15 แสดงความหมายของคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาสามัญ
ที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้านบทบาทนอกสภา

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
15 - 25	ไม่จริงที่สุด
26 - 35	ไม่จริง
36 - 45	ไม่แน่ใจ
46 - 55	จริง
56 - 65	จริงที่สุด